

Asia: VN/2646/2024

Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Teollisten investointien nopeuttamiseksi luvitusprosessin sujuvoittaminen on keskeinen toimenpide, ja luonnoksessa mukana oleva yhden luukun palvelun hanke on erittäin kannatettava. Puhtaan siirtymän hankkeiden etusijamenettely on tärkeä, ja se tulee toteuttaa lisäämällä resursseja. Etusijamenettely ei saa vähentää resursseja tai hidastaa muiden investointien lupamenettelyjä. Maakunnallisten investointitiimien perustaminen ja kytkentä kansalliseen investointinyrkkiin on tärkeä asia ja sen tehokkaaseen toteuttamiseen tulee varata riittävät resurssit.

PK-yritysten kasvu- ja kansainvälistymisedellytyksien parantamiseksi luonnoksessa esitetty mikro- ja pk-yritysten kasvu- ja kansainvälistymisohjelma on hyvä. Ehdotamme, että tähän kyt-ketään myös toimivat rahoitusinstrumentit ja luodaan investointialusta, joka yhdistää julkista ra-hoitusta ja yksityisiä sijoittajia.

Lapin kauppakamari esittää, että malminetsinnän merkittävä rooli huomioidaan ohjelmassa.

Muutosesitykset:

Lisätään kohtaan 4. seuraava lause: "Selvitetään Teollisuussijoitus Tesin rahoituksen vahvistamista pohjoisessa."

Kohdassa 6 esitetty suurten vähähiilistämiseen tähtäävien investointien kiihdytyskaista muotoillaan koskemaan laajemmin pohjoisia vähähiilistämiseen tähtääviä investointeja, ei vain kaikkein suurimpia ns. jätti-investointeja.

Mineraalisektoria koskeva osuus kohdassa 8 muutetaan esimerkiksi muotoon: Edistetään malminetsintää, kaivostoimintaa, mineraalien jalostusta ja näihin liittyvien prosessien kehittämistä Pohjois-Suomessa EU:n kriittisten materiaalien omavaraisuustavoitteiden ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Työssä huomioidaan ympäristön suojeleminen, paikallinen hyväksyttävyys sekä yhteensovitus muiden elinkeinojen kanssa.

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

3.3 Kestävä matkailu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Pohjoisen Suomen ohjelman tavoitteena on edistää pohjoisen kasvua, ja luonnoksessa oleva uuden matkailuveron pilotointi sekä byrokratian ja kustannusten lisääminen elinkeinolle on tämän tärkeän tavoitteen vastaista.

Esitetty veropilotti ei lisää elinkeinon kestävän kasvun mahdollisuuksia ja yritysten mahdollisuuksia investoida vaan heikentää yritysten toiminnan kehittämisen edellytyksiä ja kilpailukykyä. Matkailuvero ei myöskään ole toimiva ratkaisu matkailun kestävyden varmistamiseen.

Muutosesitys:

Lapin kauppakamari esittää, että matkailuveron pilottikokeilua koskeva kirjaus (kohta 17.) poistetaan Pohjoisen Suomen ohjelmasta. Perustelemme kantamme seuraavassa.

Verotulojen kohdentamista matkailun ja kestävyden kehittämiseen ei taata. Matkailuveroa on puheenvuoroissa perusteltu sillä, että tuotot voitaisiin käyttää matkailun kestävyden lisäämiseen ja matkailun tarvitseman infrastruktuurin kehittämiseen. Suomen verojärjestelmässä verotuottoja ei voi korvamerkitä tiettyyn tarkoitukseen. Vaihtuvat valtasuhteet ja poliittiset linjat tuovat epävarmuutta siihen, käytettäisiinkö rahat alueen matkailun ja kestävä kehityksen edistämiseen vai täysin muihin kohteisiin.

Matkailulla on Lapissa valtava taloudellinen merkitys, joka näkyy verotuloina. Matkailuala on yksi Pohjois-Suomen keskeisistä elinkeinoista, joka työllistää merkittävän määrän ihmisiä ja tuo taloudellista hyötyä ja verotuloja. Visitoryn tekemän tutkimuksen mukaan välitön matkailutulo ilman arvonlisäveroa oli kuudessa tutkitussa Lapin kunnassa vuonna 2023 yhteensä 893 miljoonaa euroa (Rovaniemi 314 me, Kittilä 205 me, Inari 156 me, Kolari 110me, Muonio 61 me ja Enontekiö 46me). Suomen suurimmat matkailutulot asukasta kohti kirjataan Lapin matkailukunnissa, esim. Kittilässä 31 000 e/asukas, Kolarissa ja Muoniossa noin 27 000 e/asukas. Rovaniemen matkailutulo 4 868e/asukas, on Suomen keskisuurista ja suurista kaupungeista suurin.

Matkailuala työllistää Lapissa yli 10.000 henkilöä (majoitus, ravitsemus ja matkailupalvelut toimialoilla v.2023 yht 7.000 henkilötyövuotta, lisäksi laaja vuokratyövoiman käyttö). Matkailualalla työskentelevät maksoivat esimerkiksi Rovaniemellä viime vuonna 4,8 miljoonaa euroa kunnallisveroja (Visitoryn tutkimus).

Matkailuyritykset maksavat yhteisöveroa ja matkailukäytössä olevista kiinteistöistä kertyy merkittävästi kiinteistöverotuloja. Suomessa matkailun arvonlisäverotusta on juuri nostettu neljällä prosenttiyksiköllä, mikä lisää matkailun tuottamaa verokertymää ennestään. Matkailun arvonlisävero Suomessa on jo korkeampi kuin kilpailijamaissamme. Matkailijaveroa on keskusteluissa perusteltu sillä, että veroja kerätään monissa matkailumaissa. Näissä vertailumaissa majoitustoiminnan verotus on kokonaisuutena huomattavasti alempaa kuin Suomessa. Ilman matkailualan ja matkailun verotuksen kokonaiskuvan selvittämistä ja maiden verojärjestelmien erojen käsittelyä tämä perustelu on heikko.

Matkailuveron kerääminen lisää yritysten hallinnollista taakkaa. Veron periminen asiakkailta, viestintä, tilittäminen, raportointi jne. veisivät resursseja yritystoiminnalta ilman mitään varmuutta siitä, että yritysten keräämä rahoitus käytettäisiin niiden toimintaedellytysten kehittämiseen.

Kestävyyshaasteet eivät ratkea verotuksella. Matkailun kestävyysaasteet liittyvät monin osin rakenteellisiin kysymyksiin, kuten majoituskapasiteetin riittävyyteen ja ohjaukseen. Ammattimaisen lyhytvuokrauksen, ns. asuntomajoituksen merkittävä kasvu on nostanut esiin ongelmia Rovaniemellä. Asuntomajoitus on sääntelyn ja pelisääntöjen puuttuessa kasvanut suureksi, kun hotellikapasiteetin rakentaminen taas on hidastunut mm. kaavoitus- ja muutoksenhakuprosessien keston vuoksi.

Kestävyysongelmat voidaan ratkaista matkailijaveron sijaan muilla toimivilla ohjauskeinoilla. Näitä ovat esimerkiksi lyhytmajoituksen sääntely ja strateginen matkailun kaavoitus, joka varmistaa yritysten mahdollisuudet riittävän kapasiteetin toteuttamiseksi sekä mm. osoittaa alueita ohjelmapalvelutoiminnan kasvua varten.

Lentoliikenteen varmistaminen

Kestävä matkailu -otsikon alla on tärkeä alaotsikko pohjoisen lentoyhteyksien varmistamiseksi elinkeinoelämän, kansalaisten saavutettavuuden ja matkailun kannalta keskeisille lentokentille.

Konkreettisesti toimenpide-ehdotuksessa nostetaan esiin ostoliikenneasemia ja huomioimatta jää se, että Lapin markkinaehtoisesti kasvavilla lentokentillä kapasiteetin rajat ovat tulossa vastaan. Rajallinen kapasiteetti voi muodostua pullonkaulaksi ja hidastaa merkittäviä investointeja jo lähivuosina. Matkailun kasvu perustuu kansainväliseen lentoliikenteeseen ja tällä on merkittävä rooli elinkeinon kasvussa ja investointien kotiutumisessa.

Muutosesitys

Kohtaan 18 lisätään pohjoisen lentokenttien riittävän kapasiteetin ja infran varmistaminen tulevaisuudessa.

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Työvoiman saatavuuden kirjaukset ohjelmaluonnoksessa painottavat vahvasti kansainvälisiä erityisosaajia. Tulkitsemme, että tällä on tarkoitettu pääasiassa korkeakoulutettuja. Kauppakamarien osaajakyselyn mukaan pohjoisessa on merkittäväällä tavalla pulaa kuitenkin juuri ammattiosaajista, eli toiselta asteelta valmistuneista. Esitämme että ammattiosaajat ja ammatillisen koulutuksen resurssien varmistaminen nostetaan ohjelmassa paljon suurempaan rooliin.

Muutosesitys:

Kohdassa 23 termi erityisosaajat muutetaan muotoon "osaajat", esimerkiksi "Vahvistetaan Pohjoisessa Suomessa rekrytointiosaamista kansainvälisten osaajien saamiseksi alueelle." ja "Parannetaan työvoiman saatavuutta tukemalla mikro- ja pk-yrityksiä ensimmäisen kansainvälisen osaajan palkkaamiseksi---."

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.6. Saavutettavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Kannatamme saavutettavuusotsikon alla olevia tärkeitä kirjauksia. Muistutamme myös, että Tornion ja Haaparannan välisen radan sähköistysinvestoinnin valmistuminen mahdollistaa Suomen

junaliikenteen kytkemisen Ruotsin ja muun Euroopan liikenteeseen ja toimiva kansainvälinen henkilöjunaliikenne tukee pohjoisen kasvua ja kestäväää matkailua.

Muutosesitykset

Lisätään ohjelmaan kirjaus ”Rajan ylittävän henkilöjunaliikenteen käynnistämiseksi pohjoisessa tehdään valtion taholta liikenteen ostopalvelusopimus. Henkilöjunaliikenteen käynnistämässä huomioidaan sujuvat yhteydet myös pohjoiseen, mikä mahdollistaa kansainvälisen matkailuliikenteen.”

Lisätään ohjelmaan kirjaus ”Varmistetaan Finavian lentoasemaverkon säilyminen nykyisen laajuisena, ja huolehditaan että investointivalmius on hyvällä tasolla.

Muutetaan sähkölentoliikenteen pilotointia koskevaa kohtaa 43, niin että tukea ei rajata koskemaan vain yhtä reittiä, vaan huomioidaan pohjoisen mahdollisuudet laajemmin, mukaan lukien sähkölentoliikenne Pohjois-Norjan ja Lapin kenttien välillä.

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Kannatamme lämpimästi kirjausta ja pyydämme huomioimaan elinkeinoelämän osallistamisen maiden välisen strategian laatimisessa.

Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Lapin kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Pohjoisen Suomen ohjelmaksi. Olemme erittäin tyytyväisiä siihen, että valmistelu on edennyt hyvässä aikataulussa. Kiitämme myös mahdollisuudesta kommentoida kirjauksia neuvottelukunnassa myös ohjelmatyön aikana.

Mielestämme luonnoksessa on pääosin erittäin hyviä toimenpiteitä, jotka toteuttavat ohjelman tavoitetta ”Pohjoisen Suomen mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntämisen edistäminen erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista”.

Osa ohjelman toimenpiteistä on kirjattu yleisellä tasolla, osassa on mainittuna yksi Pohjois-Suomen maakunta, kaupunki, korkeakoulu jne. Esitämme että kirjauksia muutetaan yleisluontoisemmiksi.

Tämä tarve korostuu etenkin silloin kuin teemaan liittyvä kehittämistoiminta ja potentiaali ei rajaudu vain yhteen kohteeseen, vaan toimintaa tehdään Pohjois-Suomessa laajemmin (näitä mm. biokaasu kohdassa 8 ja sähkölentoliikenne kohdassa 42).

Ohjelmassa on edelleen muutama kohta, jotka eivät parhaalla tavalla edistä pohjoisen elinkeinoelämän toiminta- ja kasvuedellytyksiä, ja keskitymme lausunnossamme niihin. Toivomme erityisesti, että valmisteluryhmä huomioi elinkeinoelämän toiveen matkailuverokirjauksen poistamisesta.

Lisätietoja:

Lapin kauppakamari

Hanna Baas, johtaja, vaikuttaminen ja edunvalvonta. hanna.baas@chamber.fi, p. 040 665 8720

Liisa Ansala, toimitusjohtaja. liisa.ansala@chamber.fi, p. 044 577 7514.

Baas Hanna
Lapin kauppakamari